IX-ik évfolyam. 20-ik szám. Köszeg, 1891. május 17-én.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt. *Egyes szám ára 10 kr.* Előfizetési pénzek és reclamatiók a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Szerkesztőségi iroda: a táblaház iskola-utczai részében. (Szerkesztővel értekezhetni d. e. 11—12. és d. u. 1—2-ig.) *Kiadói iroda:* városkör 81. sz. a nyomdában.

Kéziratok, levelek a egyen szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők; mindenkor csütörtökön estig. Megjelenik minden vasárnapon. *Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.*

A vasárnapi munkaszünet.

Nehány hét mulva vasárnaponkint minden munka szünetelni fog, julius hó 15-én életbe fog lépni a vasárnapi munkaszünetről szóló 1891. évi XIII. t. cz., melynek 1. §-a, mint czime is mutatja, a vasárnapi munkát be fogja tiltani.

Ez nagyon szép és nemes, mert a munkás 6 napi munka után pihenést kiván, ha a munkás 6 napig fárad, szüksége van egy napi pihenésre. Hiába, ha valakinek a testalkata bárminő erős, bárminő edzett is, a folytonos erőltetés által elgyengül, a tulterheltetés által előbb-utóbb végleg elgyöngül és erőtlenné válik.

Erre a törvényre szükség volt, nemes intézkedést foglal magában, de tulszigoruan teremtetett meg, mert vannak iparágak, melyek a munkaszünetelés által csorbát szenvednek, sőt a nagy közönségre nézve sem előnyös az általános munkaszünetelés. Hanem szerencsére, nevezett törvény bir egy paragrafussal, a mely a kereskedelmi minisztert felhatalmazza, hogy ott, a hol az iparügy vagy a közönség érdeke kivételeket kiván, az rendeleti utou korlátozható, s ennélfogva ily kivételes esetekben a munkaszünet rendelet utján hatályon kivül helyezhető.

Erre a paragrafusra nagy szükség volt, mert a nélkül amilyen üdvös szerepre van is hivatva nevezett törvény, ép oly káros lenne ugy az iparra nézve, mint a közönségre.

A kereskedelemügyi miniszter akar is élni e törvény adta jogaival és megállapitotta már azon kivételeket, melyeket a kereskedelmi és iparkamarákkal véleményadás végett megismertetett, csakhogy e kivételeket igérő rendeletminta sem felel meg teljesen a kivánalmaknak, jobban mondva az iparügy és a közönség érdekeinek.

Nem czélunk e törvényt vagy e rendelet egyes pontjait politikai bonczkés alá venni és politikai szempontból kifogásolni, csak gyakorlati szempontból, az iparügy és a közönség érdekében akarjuk véleményünket elmondani.

Vannak iparágak, melyek élelmiszerek, minden emberre nézve fontos és nélkülözhetetlen élelmiszerek előállitására vannak hivatva, minő a mészáros-ipar, a hentes-ipar, a sütő-ipar stb.

Ezek mind olyan iparczikkek, a melyek csak akkor élvezhetők a maguk jóságában, minden az emberi testre nézve káros utóhatás nélkül, ha az előállitás napján fogyasztatnak el, akkor, a mikor az élelmezésre előállitott czikk egészen friss. Ilyen az élelmezésre előállitott iparczikkek feldolgozását nem volna szabad és nem is tanácsos időhöz kötni, mert ezek ugyis csak néhány órára veszik igénybe a munkaerőt, és annak előállitási ideje, vagy árusitása a helyi viszonyoktól függő időhöz van kötve, ezeknek általában nem lehet az egész országra érvényes időt meghatározni.

Ezek előállitása és elárusitása a helyi viszonyokhoz, a fogyasztó közönség különféle életviszonyaihoz van kötve és épen ezért nem lehet általában meghatározni a vasárnap melyik órájáig legyenek előállithatók és elárusithatók. Ezeknél nem kellene meghatározni, hogy meddig, hanem hogy a vasárnap hány órájában állithatók elő és árusithatók el, természetesen itt tekintettel kell lenni a törvény czéljára és ugy az annak megfelelő maximumot kell meghatározni.

Igy van ez azon iparoknál is, a hol az üzem félbeszakitása lehetetlen. Itt sem lehet megállapitani, hogy „meddig", mert az olyan iparoknál a körülmény, az idő s egyéb természeti viszonyok játszanak szerepet, s ennélfogva ezeknél is legczélszerübb egy általános maximumot meghatározni.

A vasárnapi munkaszünet, különösen a vasárnapi hetivásárokra és ebből kifolyólag a fogyasztó közönség és árusitókra nézve kiván korlátozást, sőt az egész vasárnap délelőttre kivételt, mert egy ily vasárnapi hetivásár nemcsak annak a helységnek, hanem az egész vidéknek legfontosabb kereskedelmi ideje s tényezője. A fogyasztó közönség legnagyobb része csak vasárnap szerezheti be szükségleteit, az iparos, a termelő gazda csak akkor ér rá készitményeit vagy termányeit piaczra bocsátani, akkor ad el és vesz és ezáltal jő létre a kereskedelem, de ha ez idő szük határok közé van szoritva, akkor azt anyagi hátrány nélkül lehetetlen elképzelni és kereskedelmünk legfontosabb alkalma, de a nép anyagi heyzete is csorbát szenved. Sőt vannak számos esetek, a mikor a vasárnapi hetivásár egyeseknél életkérdést képez, a mennyiben a vasárnapi hetivásár képezi egyedüli jövedelmi forrásukat, ha azonban ez korlátoztatik, attól elesik és igy a legnagyobb nélkülözéseknek lesznek kitéve, s előre láthatólag kenyérkeresetüktől lesznek megfosztva.

Ezekből láthatjuk, hogy a vasárnapi munka-

TÁRCZA.

A fürdők történetéhez Magyarországon.

I. Mesterséges fürdők.

(Folytatás.)

Főkép a kolostorok voltak azok, melyek fürdőszobákkal rendelkeztek; ezek természetesen csakis a kolostorbeliek használatára valók voltak. A szt.-jobbi apátság jogait helybenhagyó okmányban, mely III. Istvántól való (1169.) pld. ezt olvassuk: Praefatus autem Praepositus (Boleslaus budai prépost) régistravit familias a S. Rege Ladislao eidem traditas. Item *domos duas abluentium* stb. IV. Béla 1238. megerősíti a székesfehervári keresztesek jogait s azt mondja: Item concessimus eidem domui quaedam balnea in Iaurino sita super terram, quae quondam fuit castrum . . . Item confirmamus eidem domui quaedam *balnea communia* in Strigonio, quae fecit fieri Avia nostra bonae memoriae Domina Arma, secuudum normam et libertatem a praecedessoribus nostris eidem domini super hoc concessam . . .

Figyelemre méltó amaz intézkedés, melyről a Fejér V. 1,87 oldalán levő 1270-iki okmány tesz említést, hogy t. i. a fürdők adómentesek.

A városok alapításánál vagy pedig egyes helységeknek városi rangra való emelésénél más szabadalmakkal rendszerint fürdők építésének vagy bírásának joga is járt. E fürdők azután itt-ott a város birtokához tartoztak s az ezekből járó jövedelem a városi pénztárba folyt. Podolin városa pld. 1292. kapja a fürdőépités jogát, Nagy- és Felsőbánya 1376-ban. 1309-ben Pozsony gőzfürdőjéről tétetik említés egy a város s a szt. Antalrend közt bizonyos kórházi ügyben létrejött egyezkedés alkalmával. Egy 1373-iki okirat (Fejér IX, 4, 531) egy nagyváradi fürdőről (balneum condam Sebastiani dicti Complár) szól. Lőcse egyik fürdőjét a város 1470-ben a karthausi szerzetesek apátjának adja át. Ezt 1666-ban Gebauer fürdőstől 875 forinton váltja vissza a város. Selmeczbánya számadása már 1373-ban, jegyzőkönyve pedig 1561-ben említi a városban levő fürdőt mely akkor már rossz karban lehetett, mert 1569. szept. 7-én a képviselők sürgetik a tanácsot, hogy építtessen fürdőt. A Solergrundban 1560-ban leégett fürdőjét Weinzierl György fürdő saját költségén fölépítven, azt neki élte hosszáig évi 8 frt bérért azon kedvezménynyel adta át a város, hogy más fürdős vagy borbély nem lesz e városban. (Demkó, A felsőmagyarországi városok életéről a XV—XVII. században. Budapest 1890. 109 old.) 1392 ben az esztergomi s buda-felhévizi keresztesek főnöke a marosi fürdőt adja bérbe Miklós fürdősnek pro 16 florenis et 100 denariis.

A középkorban s az ujkor elején a városi fürdők — épugy mint sok helyütt a gyógyszertárak — rendesen egy év tartamára bérbe adattak, s a bérlő ez idő leteltével köteles volt a fürdőt olyan állapotban visszaszolgáltatni a városi hatóságnak, milyenben azt attól átvette. A haszonbér a város nagysága s a lakosság száma szerint változott. Igy látjuk, hogy a marosi fürdő 16 forint s 100 denárnyi haszonbert fizet. A bártfai fürdőt 1420-ban, 8, 1435-ben 6 forinton adják bérbe. S így gyakran találkozunk a régi magyar számadáskönyvekben a fürdők bérbeadásáról szóló adatokkal. A körmöcsbányai városi fürdőről Fejérpataky i. m. 620. oldalán 1423 évre vonatkozólag ezt olvassuk: Item percepimus censum balnei de uno anno videlicet de anno domini M° etc. vigesimo tertio flor. auri 42. — 623 old.: Item herre Zaydel ist schuldig beliben vor den Banczko pader von der cins wegen der padstuben . . den 1000 (1424). — Nagyszebeni számadásk. 343 old.: Item Nicolaus balneator solvit ex censu balneorum per annum totum flor. 7 den 47 (1501) stb.

E mellett azonban, mint az a számadási könyvekből kitűnik, az előforduló kisebb-nagyobb javitások költségei, a várost terhelték. A XVI. században már ritkábban történt, hogy a város bérbe adta fürdőjét; e helyett saját jogkörén belül fürdőst tartott, kinek évi fizetést rendelt. Kötelessége volt ennek a fürdőt rendben tartani, a fürdőhöz szükséges eszközöket — a város költségén — beszerezni, külön tiszteletdíj mellett az érvágást s köpölyözést végezni, az elkülönitett, fertőző betegségben sinylőkről gondoskodni stb.

Némely helyen a fürdők örök hűbert képeztek; erre mutat — mint Zappert mondja — a fürdőknek birtokosaik után való elneve tetése. Ily elnevezésekre nálunk is akadunk. Bártfa egyik fürdője pl. „dy badstobe Lasla" (László-fürdő), Nagyszeben egy fürdője meg „balneum Horváth, stuba balnea Horvát" nevet visel.

Hogy majd minden kórház — úgy a kolostori, mint a XV. század óta már világi felügyeletre is bízott — betegápolási czéljainak megfelelőleg fürdővel birt, azt természetesnek fogjuk találni, s erre nézve is kimeritő felvilágositásokkal szolgálnak városaink régi számadás könyvei.

Mint e tényekből látjuk tehát, általános elterjedtségnek örvendett a mesterséges fürdők élvezete. Meg két körülmény van, mely a fürdőzés általánosan elterjedt használata mellett szól; az egyik az ugynevezett fürdőpénz (padgelt, balnealia), a régi idők borravalójának osztogatása, a másik azon szerep, mely a fürdőzés hygieniai vagy inkább hygiastikai részének a mult századok napjaiban jutott. E népo vas mányok szerzői soha

szünet törvénye a milyen nemes intencióból indul ki, ép oly káros következményeket fog előidézni, melyeket azonban egy rendelet által meg lehet gátolni. Ez pedig a kereskedelmi és iparkamaráktól fog függni, a melyek felhivattak a kereskedelemügyi miniszter ur által véleményadásra. Ha ezek, a mint a legnagyobb bizalommal hisszük is, helyesen fogják megoldani a gordiusi csomót, akkor bizton várhatjuk, hogy a munkaszünetről szóló törvény, melynek életbeléptetése immár közeledik, nemes és üdvös intézményt fog teremteni.

Erschinger János.

Helyi és vidéki hirek.

— **A bérmálás Kőszegen.** A bérmálás kiosztása végett városunkba jött megyés püspök vasárnap reggel 8 órakor papjai által környezve indult a benczések templomába, hol szent miséjét elmondva fogott a szentség kiszolgáltatásához. Nyolczszáznál többet bérmál: meg s elfáradva tért vissza 12 óra előtt a plebániára, hol később nagy ebéd volt. Ő méltósága szombaton estefelé fogadta a városi tanácsot, a helybeli papságot, a kath. nőegyesület küldöttségét és a kath. tanitókat. Nyájassága és szives szavai mindenkit megleptek. A kegyes főpap ittléte alkalmával igen nevezetes bérmasajándékkal lepte meg kőszegi hiveit. Hadszáz forintot tett le az épitendő uj templom javára, és e szép összeget ezer forintra igérte kiegészíteni. Ő méltóságának ezen kegyes tette nem szorul dicséretre; dicséri az magát magát és örök emlékezetben lesz Kőszeg katholikusainál.

— **Egy év munkája.** Megérkezett a szép pünkösdünnepe, első évfordulója annak, hogy a turista-kör megkezdte nyilvános szereplését. Egy évvel ezelőtt alakult meg a kőszegi turista-kör számos önkéntesen jelentkező tag részvétele mellett, mely fölvén kebelébe a kevéssel korábban összeállt idegenforgalmi-bizottságot, azzal kezdé meg a nyilvános működését, hogy pünkösd hétfőjén nagy kirándulást rendezett szép szabásu erdős hegyeink közé. Akkor már jókarba helyezvék erdei utaink, kiránduló-helyeiuk kényelmes pihenőt nyujtottak, szóval meg volt téve minden előintézkedés arra nézve, hogy az idegen is megkedvelhesse e tájat s a nagy kirándulás mintegy nyitányul szolgál: a jövő nagy koncertjéhez. Azóta egy év mult el, egy időszak, mely ha kellőkép felhasználtatott, már valami eredményt föltételez. Lássuk csak! Az utak, a tő, smire a kirándulónak szüksége van, hála a turista-kör fáradhatlan útmesterének, minden irányban szinjelzéssel vannak ellátva és kitisztitva, kigazitva a kör és a város áldozatkészségéből. Főerdeme a turista-körnek, hogy egyik leglátogatottab szabad helyünk, a *hétforrás*, a mult tavaszszal renováláson vétetett és megfelelő állapotba helyeztetett. Mulatságok rendezésével pénzt teremtve oly alap felett rendelkezik a kör, melylyel a környék és a határ egyes kiválóbb pontjait rendeztetheti és a turista kivánolmainak megfelelően alkalmas kilátó-tornyokkal, hajlékokkal láthatja el. Az idegenforgalmat előmozditó albizottság tavai és idén hirdetéseket közölt lapokban, rövid ismertetéseket bocsátott ki a városról, melyek nyomán számosan kerültek ide részint állandó, részint nyári tartózkodásra. Ezek mindenesetre olyan dolgok, melyek érdemül tudhatók be a turista-kör tisztviselőinek és összes tagjainak, a mivel azonban még nem azt akarjuk mondani, hogy a turista-kör mindenben megfelelt föladatainak. Van még félig végzett munka, mely csak azért nincs még befejezve, mert egy-két, különben lelkes ember erejét fölülmulja, s a többi nem nyujt segédkezet. Grasszál közöttünk a közönyesség!

— **Hazafias és jótékony czélu hagyaték.** E lapok hasábjain terjedelmesebb czikkben ismertettük közéletünk kiváló alakjának, a kimulásával általános részvétet keltett Chernel Kálmánnak a közügyek terén szerzett érdemeit. Méltán. A boldogult fenkelt gondolkodását, emberséges érzületét, hazafias törekvéseit, melyről annyiszor meggyőződhettünk, végrendelete is tanusitja. Megemlékezett abban humanus intézményeinkről, iskoláinkról egyaránt. Mult számunkban emlitettük, hogy a helybeli óvó-intézetnek 100 frtot hagyott; most meg arról értesitenek, hogy a gym. segitőegyesületnek, amelynek a boldogult buzgó elnöke volt s melynek már előbb 60 frtot adott, 100 frtot hagyott végrendeletileg. Ezen ki ül 100 frtot hagyott azon czélból, hogy annak évenkinti kamatját az a gym. tanuló nyerje el, aki a magyar nyelvi dolgozatok készitésében a legjobb fogalmazónak bizonyult. Áldott legyen emléke közöttünk!

— **Nyilvános köszönet.** Tek. Chernel István ur, néhai boldogult édes atyja Chernel Kálmán végakaratához képest 100 frtnyi adományt adott ád, hogy abból 50 frtot a helybeli kathol. szegények közé, 30 frtot a helybeli ágostai evang. szegények közt, 20 frtot pedig a helybeli izraelita szegények közt osszak ki. Mely kegyes adományért a szegények nevében hálás köszönetet mond

Kőszeg, 1891. május 15-én.

Tipka Ferencz,
polgármester.

— **Turista-gyűlés.** *A kőszegi turista-kör* pénteken este a *Waisbecker*-féle vendéglőben gyülésezvén, a turistaság szempontjából igen nevezetes intézkedéseket tett. Kiadta a kör az Irottkőn emelendő kilátó-torony épitési munkálatait Paller András helybeli ácsmesternek, ki azokat a legolcsóbban ajánlkozott teljesiteni. A körülbelül 200 frtnyi költséghiányt aláirás utján és egy rendezendő majális jövedelmeiből gondolja a kör fedezni, mivégből a jelenlevők mindjárt 50 frtnál többet irtak alá és a majális napjául e hó 31-ikét tűzte ki, helyéül pedig a sörházkertet. Szovják Hugó inditványára kimondá a kör, hogy a Zeigertől la Háromforrásig és azon át a Hétforráshoz vezető szép erdei ut valamint a Hörmankút — Szt.-Vidt-kápolna — Velem felé szinjelzéssel legyen ellátva és ennek keresztül v telére Hammer Gyula útmagyot kéri fel. Egyuttal figyelmébe fogja ajánlani a kör utmagyának a Pogányba vezető ut markirozását is, hogy így a kevésbé magas pontokat is fölvegye úthálózatába.

— **A kőszegi kereskedők mozgalma** a vasárnapi munkaszünet ügyében nagyon előmozditotta az eddigi sikert. Nemcsak a kereskedelmi kör elnökének a fővárosi lapokban közölt czikkei, hanem a kereskedelmi kamarákhoz és a kereskedelmi miniszteriumhoz szétküldött aláirásokkal ellátott határozat és inditvány is jó hatással volt az ügyre. A lapok különös figyelembe részesitették a kőszegiek köriratát és 20 lapnál több közölte azt; — néhány kereskedelmi kamara pedig hivatalos levélben megköszönve az ügy érdekében megin ditott mozgalmat, értesitette a kereskedelmi kör elnökségét, hogy egészen a megküldött határozat szerint fogják a miniszterhez véleményüket előterjeszteni. A miniszternek egy nyilatkozata szerint, melyet a minapában egy küldöttség előtt tett, már most bizonyosra vehető, hogy f. é. julius 19-től kezdve minden nyitott üzlet vasárnap délután bezárni lesz kénytelen.

— **Városi közgyűlés.** Kőszeg városa képviselőtestülete a mult csütörtökön közgyülést tartott, melynek napirendjéről a következő ügyekről adjuk tudósitásunkat: Polgármester megemlékezik Weinberger Géza városi pénztári ellenőrnek elhunytáról s utódjának választási érdemében alispán ur a határidő kitüzésére fölkéretni határoztatott. — Néhai Chernel Kálmán árvaszéki helyettes elnök helyére Turcsányi Lajos, és árvaszéki tagul Jánosa Gyula választatott meg. — József főherczeg, a honvédség főparancsnokának ünnepélyes fogadása elrendeltetett és az előkészületek megtételére bizottság küldetett ki. — A városi tanács által benyujtott köztisztasági szabályrendelet-tervezet elfogadtatván, közszemlére lesz kitéve és a törvényes határidő letoltével a felső hatósághoz jóváhagyás czéljából fölterjesztve. — Svábfalui bemondóul, birói czimmel, Tangl Ferenczet választotta meg a közgyülés. — A *kőszeg-szombathelyi vasut* felügyelő-bizottságába a város részéről Tipka Ferencz polgármester küldetett ki. — A *Dunántuli közmivelődési egyesület* köszönő-irata, a melyel a város részéről küldött 50 frtnyi dagsági dij átvételetét köszönettel elismeri, felolvastatván, az tudomásul vétetett.

— **Nincs pardon!** A vallás- és közoktatási miniszter a hozzá balasztásért folyamodó várost utasitotta, hogy a polgári iskolai épület vételárának lefizetését igazolja és egyuttal 1890-től kezdve a ház jövedelmét szolgáltassa be. Ha már most a korábbi mulasztást pótolnia kell a városnak, egyszerre körülbelül 8 ezer forintot fizethet ki — üres kasszából. Kellemes meglepetés!

— **Az országos vásár,** mely a mult hétfőn tartatott meg városunkban, kevés emlékezetest vagy érdekeset nyujtott. A városház-téren ez egyszer 5, mond öt bódé volt felállitva és ruhanemüekkel megrakva. A marhavásárra fölhajtottak 1031 drb szarvasmarhát és 143 drb lovat. Ezekből eladtak 585 szarvasmarhát és 121 lovat, ez utóbbiak között igen szépeket.

— **Még egy okleveles zongora-tanitónő.** Ujabb értesüléseink szerint Hanély Flóra kisasszonynyal egy időben Reisinger Kornélia kisasszony, Toperczer Gizella kisasszony szorgalmas tanitványa hasonló eredménnyel tette le Bécsben a cs. és kir. zenevizsgáló-bizottság előtt a zongoratanitó-képesitő vizsgálatot. Nagyon örülünk a két kisasszony sikerült vizsgálatán, s amilyen őszintén gratulálunk multkoriban az egyiknek, olyan szivesen és nem kevesebb bensőséggel fejezzük ki most Reisinger kisasszonynak is szerencsekivánatainkat.

— **„Kőszeg városa és környéke“** czimű illusztrált munka magyar vagy német nyelven most már egy kötetben is kapható szerzőnél, Wittinger Antalnál Kőszegen. Ára 1 frt 50 kr. A munka befejező részéről irva, a birálatra legilletékesebb szakközlöny, a *Századok*, f. é. január havi füzetében ezeket irja: „Kőszeg városa és környéke“ czimű munka utolsó két füzete jelent meg Wittinger Antaltól. Kőszeg történetét adja folytatólag, azután a második részében a környék leirása következik, vagyis az egyes faluk leirása s története, számos igen csinos tájképpel. Az igen élénk tollal irt alapos kis munkát élvezettel olvashatja az ember s

---

sem mulasztották el egészségügyi szabályaik között az időpontot, mely a víz- s gőzfürdők használatának kedvező, vagy kedvezőtlen megjelölni s ezt természetesen mindenkor az astrologiai csalhatatlanság hangján.

Az előbbire nézve ujra csak kincses bányánkra, a számadáskönyvekre kell utalnom. Ezekből látjuk, hogy a munkadó rendesen szombat este, a heti munka befejeztével szokott volt néhány denárnyi „fürdőre valót“ adni munkásainak. Az erdélyi sóbányák munkásai pl. minden szombaton kaptak fürdőpénzt. L. „De proventibus Regni in Transilvania etc. relatio 1552 (ap. Engel. i. m. II. k.) A tordai sóvágóknak „eodem die (t. i. szombaton) datur singulis denarius unus pro balneo. — Fabro vero in singulas hebdomadas denarii quinquaginta et pro balneo sabatho den. unus. — Ilis (a sóaprítóknak) quoque in annum dantur singulis novem ulnae panni ac in singulos dies dum operantur den. decem et sal unus ac pro balneo sabatho denarius unus. — A kolosi s deesi bányászok fejenkint két denárt kaptak (i. h. 29 old.)

De nemcsak a mesteremberek, hanem a szellemi munkával foglalkozók is kaptak időről időre fürdőpénzt. Bártfa 1432. (Fejérpataky i. m. 303 old.): Item notario balneales den 24. Egy a nemzeti muzeumban levő 14. századbeli német jogkönyv pld. következőleg végződik:

„Der Schreiber ist mide und drat,
Man sol im schenken das path
Und dazu guten wein
Das sin ougen haben lichten schin,
Und phenning darnach
Sin hand ist gewesen gut.“

A naptárak diaetetikai szabálygyűjteménye a középkorban egészen a XVII. századig hű orakulum volt olvasóközönségének. E népies diaetetika szülőanyja a XII. században irt úgynevezett „Regimen Sanitatis,“ a híres salernói orvosi iskola életrendtartási szabálygyűjteménye. E regimen sanitatis a századok folyamán majd minden nyelven napvilágot látott. Első ismert magyar fordítása 1694-ből, Felvinczi Györgytől való s következő czímet visel: „De conservanda bona Valetudine Liber Scholae Salernitanae, azaz az Angliaországban levő salernitana Scholának jóegességről való megtartásnak módgyáról irott könyve.“

Ezen életrendtartás több helyen emlékszik meg a fürdésről, nevezetesen az 5. oldalon:

„Midőn megferedtél magad tartsd melegen.“

32. old. A nehezen hallásról:

Sok feredéstül és nap hevétül meg vally.“

33. old. („az látásnak ártalmi“ közt):

„A gyakor feredés, bor s' szerelem lángja.“

36. old.:

„Munkák gyakorlási, ide s' tova mozgás,
Has menéssel edgyütt, veritték, izzadás,
Gyakran meg feredés, Doctori purgálás,
Ezekkel lesz testnek Tavaszszal újulás.“

37. old.:

„Nem használ ez időn (nyáron) a gyakor fürödés.“

44. old. („az érvágásnak akadályi“ közt):

„Kik feredés előtt fáradtak venusban,
Ne gyönyörködgyenek ezek érvágásban.“

De már az előbbi századokban is jutott helyük az egészségügyi szabályoknak a naptárak hasábjain. A XIV. század egy kéziratában, melyet a brassai ev. gymnasium könyvtára őriz, s mely nagyobbára érvágásra vonatkozó szabályokat tartalmaz, a következő, márczius havára vonatkozó szabályt olvassuk: „Item sauum est saepe in macerucione balneari, sed non valde calide, quia sanguis tunc in homine calescit et confortatur, sed per nimium calorem hominis debilitatur.“

A XVI. és XVII. századbeli magyar naptárok bőven tartalmaznak fürdő-hygiéniai utasitásokat s jó'lehet ezek az érvágásra s köppölyözésre vonatkozó szabályokhoz képest kisebbségben is vannak, mindazonáltal figyelemreméltó tanujeleit képezik ama századok egészségügyi felfogásának.

Egyedúti 1572-ki bécsi kalendáriuma május havára azt irja:

„Mosodni vert venni, magadat oruoslani kellő.“

November hóra:

„Az fürödés masch art.“

A M. Tud. Akadémia könyvtárában levő 1582-iki galgóczi naptár (unicum) majd minden hónapra ad fürdői útmutatást.

Igy februárra:

Böytelőbe: oruossaggal, purgational, ervagassal,
fordővel hasznosan elhetz.“

Márczius hóra: „Az lördest meg engedi.“ — Április: „Sz. György hauaba gyakran fürödhetz, De ugy hogy belőlis ki tiztits az gonosz neduesseget. Mert o ho kezdeti az egesseges Pinkösd honac.“ — Májusra: „Pinkösd hoba fördessel is elly ontalan, az artalmas neduesseget is ki tiztits belőled.“ — Julius havára: „Sz. Jacab hauaban fürödhetsz, de ritkan.“ Augusztusra: „Kis aszony hauaba fürdő, oruosságos ital, köppölyözes, dellyesti aluas tiltatic.“ — Október hóra: „Mindszentbe ..... fördessel elhetsz.“ — Novemberben: „Az fördes es hazaskodas ritka legyen.“

A Kolozsváron 1592-ben kiadott „Cisio“ márczius havára szóló rendelete: „Gőzben heuüly gyakran.“ — Juliusban pedig „kad feredő artalmas.

ajánljuk olvasóink figyelmébe, **különösen azoknak, kik turista szempontból utazván, érdeklődnek a környék története, műemlékei iránt is, mert ezen munkában mindezekre alapos felvilágosítást nyer.** A „Budapesti Hirlap" így ír e könyvről: Szerző világos egészében áttekinthető képét adja Kőszegnek, a Dunántúl eme szép fekvésű és történelmileg nevezetes városának. Itt vált hőssé Jurisics Miklós és itt fejezte be Széchy Mária viszontagságos életét. Wittinger Antal részletesen ismerteti a város helyrajzi, etnografiai, egészségi, történelmi, irodalmi és társadalmi viszonyait, azonkívül szép környékét is leírja, mind — ismétlem — egy világos áttekinthető kép keretébe foglalva. A textust számos rajz és egy térkép melléklet illustrálja.

— **Helyszini szemle**. Az Irottkőn épitendő torony helyének végleges kijelölése végett e hó 24-én reggeli 8 órakor a helyszinén szemlét tart az e végből Kőszegről, Rohonczról és Lékáról kiküldött és meghivott turistákból és szakközegekből megalakulandó vegyes-bizottság. Ha kideríthető lesz, hogy a mostani piramis helye Rohoncz nagyközség tulajdonát képezi, akkor a torony odaépül. Ellenkező esetben más helyet kell kijelölni. A torony junius hó második felében okvetlen elkészül.

— **A fagyosak**. A három fagyos szent, Pongrácz, Szervácz, Bonifácz kitett magáért az idén. Nemcsak hideget nem hoztak, hanem a legszebb tavaszi napokat. Az elszigetelt Orbántól sem kell félnünk, mert elüljáról kijelölték a jó utat, amelyen haladnia kell, hogy meg ne fázzék, és még ne fázitson másokat.

— **Kedvező időjárás**. Megörvendeztette gazdáinkat az a jótékony csendes eső, mely tegnap reggeltől estig öntözgette a száraz földet. Most csak jó meleg idő kell, hogy a gabona, egyéb veteményfele és a gyümölcs szép fejlődésnek indulhasson.

— **Loosztályozás**. A hadiszolgálatra alkalmas lovak osztályozása mostanában megy végbe az egész megyében. Kőszegen f. é. junius hó 6-án lesz a városi majorban.

— **Műsorozat** a kőszegi „Concordia" férfidalegyesületnek 1891. évi május 18-án, pünkösdhétfőn, a sörkázkertben megtartandó második dalestelyére. 1. „Lövész-dűszinduló," előadja a kőszegi zenekar. 2. „Hullámzik a tiszta buza" . . . férfi négyes, szerze Huber Károly, — előadja a férfikar. 3. „Nászinduló" az Alvajáró-ból — kőszegi zenekar. 4. „Banket-dal", — zenekarkisérettel előadja a férfikar. II. 5. „Rákóczy induló" zenekarkisérettel előadja a férfikar. 6. „An der schönen blauen Donau", keringő, előadja a zenekar. (Általános kivánatra:) 7. „Schwiegermama" humoristikus induló, zenekarkisérettel előadja a férfikar. 8. „Katonák kara" a „Faust" cz. operából előadja a kőszegi zenekar. Kezdete 5 órakor. Belépti dij: nemtagok részére 50 kr. Kedvezőtlen idő esetén a dalestély jövő vasárnapon, május 24-én tartatik meg.

— **Számadási kimutatás**. Megjelent a XL. számadási kimutatás a szab. kir. Kőszeg városában épitendő kath. plebánia-templom Győry-féle alapitványáról 1890. január 1-től deczember 31-ig. Cselekvő állapot: Multévi pénztári maradvány 99 kr. Kamatjövedelem 4967 frt 55 kr., Házbérjövedelem 1500 frt 97 kr. Ajándékok 97 frt, hagyományozások 1251 frt, a kőszegi kath. hitközség gyüjtése 296 frt 35 kr., pörsölypénz 41 frt 42 kr. Összeg 8155. — Szenvedő állapot: Kihelyezett uj tőke 7924 frt 69 kr., nyomtatványok 12 frt, adó- és illeték 190 frt 35 kr., évi küldönczdij 21 frt, leszámitolás és bélyeg 7 frt 21 kr. Összeg 8155 frt 25 kr. Cselekvő állapot 8155 frt 28 kr. Szenvedő állapot 8155 frt 25 kr. Pénztári maradvány 03 kr. Kamat-hátralék 268 frt. Összeg 2 8 frt 03 kr. Vagyoni állapot: Három tehermentes ház 35000 frt. kihelyezett tőkék 114015 frt 23 kr., Pénztári maradvány és kamathátralék 268 frt 03 kr., 1890-évi összeg 149283 frt 26 kr. 1889. évi összeg 141286 frt 33 kr., 1890. évi növekedés 7996 frt 93 kr. — A templom-alapot kezelőbizottság minden jótevőnek szives köszönetet mond, és ezen Isten dicsőségére szolgáló műnek gyámolitását továbbra is kéri. Kegyes adományok Major János prepost-plebanos ur és Pötzelberger Károly számvivő ur által fogadtatnak el.

— **Cseveges a hetről**. Bérmálás volt hét év multán ismét Kőszegen. Az utczákon vasárnapon csak úgy nemzsegett a sok bérmálandó, várva a püspök kezfoltetelét és az utolsó áldást. Mert ezeket szivszorongva szokta fogadni, de nagyobb kiváncsisággal az ajándékot, ami ilyenkor jár a bérmaszülőktől. A kőszegi bérmaltaknak az idén jó aratásuk volt. Arany-, ezüst-, nikl-órák lánczostól, aranyfülbevalók és egyéb piperetárgyak, diszesebnél diszesebb imádságos és egyéb hasznos könyvek, pénz stb. stb. bőviben jutottak. Kétséget sem szenved azonban, hogy egynemelyik csalódott is az ajándéktárgyakban értékesebbet és (szerinte) hasznosabbat várt, holott csak olcsó jószágot kapott emlékül. De hisz, ha ő azt tudta volna, hogy csak ilyen kevéssel tisztelik meg, majd nézett volna ő más gazdagabb bérmaapa és anya után! Meg is szapulták egyiket-másikát a szegény bérmaszülők közül, jobban az öregebbek, mint az ifjak, hogy olyan kevésre vették a különös megtisztelteted és nem adtak hangosabban, **kézelfoghatóbb** módon kifejezést efölötti örömüknek. Arról azonban nem beszel a krónika, hogy csak egyike is a elégedetlenek-mék visszaadta vagy küldötte volna a becsmérelt bérmaajándékot. Ellenkezőleg, feltett kincs gyanánt őrzik és meg csak nem is igen mutogatják. Fölvette a bérmaiast ez alkalommal egy jókora, legalább is ölnyi magas 45—50 évesnek látszó ember. Azt kérdezte tőlem egy a vallási dolgokban kisse avatlan ismerősöm, hogy: hányadszor bérmálkozik ez az atyafi? Meglepetésemben azt feleltem, hogy: nem tudom. A másik — a bérmaajándekra czélozva — azt súgta oda fülembe, hogy: ennek is hát kellene egy jókora imádságoskönyv. „Nem azért bérmálkozik ez — mondja most már a harmadik, akinek szinten feltünt a bérmalandók legnagyobbika — nem azért, hogy imádságoskönyvet kapjon, hanem hogy a jó bérmaapa tanácsával és **tettel** gyámolitsa." Mivel pedig tényleg ezt várhatja a bérmalandó a bérmaatyától, belenyugodtunk én és ismerősöm is a talány ilyetén meglejtésébe és beálltunk a sorba, ahol beszelni már nem lehetett. Beszelni egyébként sem lehetett sokat a kőszegi bérmanaprol, mert a templomi ünnepségen kivül más nem került. Azt mondják, hogy a püspök nem kivánt semmifele más ünnepséget. Hát Lékán kivánt? Dehogy kivánt, hanem ott nem kérdeztek senkint és fogadták a szerény főpapot ugy, ahogy szivők sugalta. Ezt az ünnepélyes fogadtatást aztán kőszegiek is néztek. Itthon nem volt mit nézniök, hát folmentek Lékára — bámulni.

— **Kinevezés**. Ő Felsége a Király Zsittvay Leo szombathelyi törvényszéki elnököt a budapesti törvényszék büntető-osztálya elnökévé nevezte ki.

— **Bérmálás a felső vidéken**. Járásunk felső vidéki falvaiból a nép mult hétfőn Pörgölinbe, kedden Lékán gyült egybe a bérmálásra. A megyés püspököt, ki három napot töltött a lékai plébániau, odamenetelekor ünnepiesen fogadták. Már a rőti utszéli vendéglőnel felzászlózott és „Ecce sacerdos magnus" feiratu diadaliv alatt vezetett el utja. Ilyen diadalivek, csakhogy meg diszesebbek, „Isten hozott", „Isten áldja jottodet" feiratunk, várták a bérmálandó püspököt Lékán, hol a szokásos czeremoniakon kivül a herczeg, a község és a gyermeksereg nevében üdvöszlőbeszédekkel fogadták. Mikor hétfőn visszaérkezett Pörgölinből, a kerületi tanitók este serenádével leptek meg őt, és mikor szerdán reggel távozott Lékáról, számosan csatlakoztak állandó kiséretéhez.

— **Betöréses lopás**. A mult kedden éjjel betörtek egy rőti házban és az utczára eső szobából elvittek egy csomó ruhát, közte a megbérmáltak ujdonat uj ünneplőjet is. Még el sem helyezhettek a tolvajok a lopott tárgyakat, mikor Ostorossu elszedték tőlök és az oltani birótól karosultak 1—2 darab hiányával visszakapták.

— **Ingyenes munka**. A lékai körjegyzőség területén Kirchknopf János lékai főtanitó a faiskola-gondnok aki a napokban Rőton, Rendeken tekintette meg a faiskolákat. Furcsának tetszik az embernek, ha arrol értesül, hogy Vasvármegyében az ilyen faiskola gondnoknak semmi dij sem jár, holott a szomszéd Sopronmegyében egy községben tett látogatásért 3 frtot kap az illető főpomologus. A megyei szabályrendeletek perszé nem intézkednek e tekintetben.

— **Sport**. A bpesti tavaszi lóversenyek a mult napokban folytak le. Résztvett azokban Chernel György is „Piczulája"-val amelylyel a Szechenyi-dijra pályázott. Három pályázó közül az első lett gróf Esterhazy Miklós „Aspirant"-ja, a 2-ik Chernel György „Piczula"-ja, s a 3-ik Jankovits-Besan „Ek"-je.

— **Az országos** tornaverseny tudvalevőleg pünkösdkor, e hó 17-iken és 18-án lesz a városligetben. A versenyek rendje meg van már állapitva. Első nap fognak versenyezni a középiskolák, polgári iskolák és ezekkel egyenlő rangu szakiskolák növendékei. Versenyeik óriási felvonulással kezdődnek, katonazene mellett. Ezután következnek a tiz pontban változatosan összeállitott gyakorlatok. Másnap lesz a magyarországi tornaegyesületek szövetségének III. orsz. tornaünnepe s a főiskolák hallgatóinak versenyei. A szövetségi verseny résztvevői delután a nemzeti tornaegyesületből menetben vonulnak ki a verseny helyére. Mind a két napon dijkiosztás zárja be a versenyeket.

— **A triesati általános biztositó társaság** (Assicurazioni Generali) f. é. április hó 30-án Triestben tartott 59-ik közgyülésén beterjesztette az 1890. évi mérlegeit. A közgyülésnek tett jelentésekből értesülünk, hogy az élettbiztositási ágban a dijtartalék 2,293,129 frt 35 krral szaporodott és 1890. december 31-én 28,927,291 frt 86 krra emelkedett, és hogy az 1890-ben ujonnan kötott biztositások összege 17,896,282 frt 94 krra rugott, az által az 1890. december 31-én érvényben levő biztositások tőkeösszege 124,121,441 frt 72 krra, szaporodott fel. Az évi dijbevétel az illetékekkel együtt 5,002,565 frt 89 krt tett ki. A tűz- és szállitmány-biztositási ágazatokban a dijbevétel 9,017,000 frt 32 krt tett ki, mely összegből, mint minden tehertől mentes dijtartalék 2,250,646 frt 87 kr. helyeztetett tartalékba, mig az 1890 december 31-én a jövő évekre érvényben maradó dijkötelezvények összege 24,167,306 frt 81 krra rug.

Az 1890-ben kifizetett károk összege 8,345,827 frt 21 kr. A társaság alapitása óta egész 1890. december 31-dikéig 235,717,767 frt 43 krnyi tekintélyes összeget fizetett ki károk fejében. Ezen összegből 143,424 káreset 44,315,616 frt 47 krnyi kártérítéssel hazánkra esik.

Az értékpapirok árfolyam ingadozásának fedezésére szolgáló tartalékalap 1890. deczember 31-én 1,209,030 frt 27 krra emelkedett, noha a kisorsolható értékpapirok csak is névértékükkel lettek a mérlegbe felvéve.

A tőkésitett nyereségtartalék az alapszabályok szerinti összegben 2,625,000 frttal, az ingatlanok tartalékalapja 1,289,480 frt 92 krral és a kétes követelések tartaléka 80,000 frttal maradt változatlanul.

Az összes biztositéki alapok 2,545,432 frt 80 krról 43,303,671 frt 22 krra emeltettek és a következőképen vannak elhelyezve:

1. Ingatlan vagyon és jelzálogok	9,009,007	frt 76	kr.
2. Kölcsönök intézeti élethiztositási kötvényekre	2,807,812	„ 84	„
3. Kölcsönök állami értékpapirokra . . .	38,648	„ 74	„
4. Értékpapirok	24,507,472	„ 98	„
5. Váltók	448,903	„ 81	„
6. Folyó számlák és adósok a hitelezők levonása után	627,774	„ 46	„
7. Pénzkészlet az intézetnél és bankoknál .	2,189,050	„ 63	„
8. A részvényesek adóslevelei	3,675,000	„ —	„
	43,303,671	frt 22	kr.

Tiszta nyereség fejében 737,862 frt 44 kr. lőn kimutatva, miből minden egyes részvényre 120 arany forintnyi (egyenlő 300 frankkal) jutalék esik.

— **A budapesti virágkiállitasról** vettünk értesitést. E szerint a jury már kiosztotta a dijakat, különösen emlitendőnek találja levelezőnk azon körülményt, hogy a „magtermelésben" igen nagy volt a kiállitási verseny s vetélkedtek a magkereskedők, minél tökéletesebbet produkálni s igy az első dijat elnyerni. Daczára azonban ez erős versenynek, ez alkalommal is, mint amint az már az előző évek kiállitásainál történt Mauthner Odon a József főherczeg udvari szállitója nyerte el a legmagasabb kitüntetést: a „vednöki érmet," mig a többi magkiállitók csak a harmadik dijazásra lettek méltatva. A ki ismeri a vednöki éremmel kitüntetett eme fővárost céget, a látta valaha a gödöllői királyi nyaraló pázsitait vagy megszemlélte az 1885-iki országos kiállitás területen volt pázsitot, vagy végig sétált a főváros gyöngyén, a megragadó Margitszigeten s látta ott azt a zöld bársony — fügyepet, — melyek mindenikének magvát a Mauthner magkereskedése szolgálta; nem csodálkozhatik, hogy a legmagasabb kitüntetés őt érte; mert e czégnek magtermelése oly magasan áll, hogy hazánkban ma már az erfurti magokat teljesen kiszoritotta s azt főleg a magvak kitünősége, az árak olcsósága, a pontos kiszolgálás és elegáns expeditio által érte el Mauthner, kinek jelenlegi kitüntetéséhez a legmelegebben kivánunk szerencset.

— **Női betegségek**. Kevés fürdő van, hol oly sulyos női betegségeket gyógyitnának kedvező eredményével, mint Mathoni budai Erzsébet-sósfürdőjében, különösen az idült méhlób nemkülönben méhközötti izedmányok valamint a petefészkek bántalmai azok, melyek ellen a fürdőben a keserűforrás külső és belső használatával a leggyorsabban gyógyithatók. Nem csoda tehát, hogy évről évre szaporodik azoknak a hölgyeknek a száma, a kik az emlitett bajokban szenvedve e gyógyhelyen keresnek segitséget. — A fürdőidény ápril hó 26-án vette kezdetét és máris a lakószobák telemes része az ország különböző részeiből bejelentett betegek részére le vannak foglalva.

Felelős szerkesztő: ***Wittinger Antal***

Kiadó-laptulajdonos: ***Feigl Gyula.***

Az 1599-ből való debreczeni „Ős uj kalendarium" bizonyos jegygyel (talán a fent emlitett fürdőbojt?) jelöli a fürdőzésre alkalmas napokat; ugyanezt teszi a bártfai „Judicium magyar nyelven stb." (1583), mely a következő napokat sorolja fel, mint a melyeken „jó gőz föredés": január hó 19, 23. s 26-ikát; február 7. s 23-ikát; márczius 14., 18., 22. s 23 ikát; április 20. 29. s 30-ikát; május 16-ikát; junius 4., 8., 12., 13. és 22-ikét; julius 6., 10., 11. s 20-ikát; augusztus 3. s 26-ikát; szeptember 2., 25 s 30-ikát; október 9. s 19-ikét; november 6., 7. s 23-ikát s deczember 2., 3. s 20 ikát.

A XVII. századbeli naptárak majd mindegyike szintén hirdeti e téren való csalhatatlanságát.

Az 1613-iki nagyszombati naptár márcziusra a következő prognosist állitja:

„Az kik meg-fördődnek, hasznát is meg-érzik."

Novemberre:

„Dicsnát . . . . . .
. . . . . kérjed:
Hogy egészségedet fördőben megnyerjed."

Egy debreczeni naptár (1619.) a következő fürdőszabályokkal törekszik olvasói egészségi állapotán lendíteni. Juliusban:

„Od magad minden orvosságtul
Fördőtűl s déli álomtul."

Október hóra azt mondja:

„Fördő, orvosság s ervagas
Itt nem lesz senkinek artalmas."

Novemberre:

„Fördő es akarmely ervetel
Nem hasznal, attul őrizkedgyel.

(Vége következik).

Szép minták magánvevőknek ingyen és bérmentve.

Eddig nem létezett **mintakönyvek** szabók számára bérmentetlen és csak 20 frtnyi betéttel, mely megrendelés után leszámitásba vétetik.

Öltözékeknek való kelmék.

Peruvien és Dosking a magas klérus számára, szabályszerű kelmék cs. és kir. **tiszti egyenruháknak, aggharczosok-, tüzoltók-, tornászok- és libériáknak, biliárd- és játékasztalokra** való posztó, (loden), vizhatlan **vadászkabátoknak, mosókelmék, utazóplaidek 4—14 frtig** stb. Aki olcsó, tisztességes, tartós, tiszta gyapjus posztóárukat és nem olcsó rongyokat, melyek minden oldalról vevésre ajánltatnak és alig érdemesek a szabó ollójára, akar venni, forduljon

Stikarovsky Jánoshoz Brünnben

Ausztria-Magyarország legnagyobb posztógyára.

Fel millónyi állandó raktárom- és világüzletemnel könnyen érthető, hogy sok maradék található; minden okosan gondolkozó ember belátlatja, hogy olyan kis maradékokból és szelvényekből nem küldhetők szét minták, mivel pár száz mintarendelések mellett rövid idő alatt mi sem maradna meg, és azért az tiszta szédelgés, ha posztóczégek mind a mellett hirdetnek maradék- és szelvénymintákat, mely esetben a mintaszeletek egész darabokból és nem maradékból valók; az efféle eljárás könnyen felfogható. — Maradékok, melyek nem tetszenek, átcseréltetnek, vagy a pénz visszaküldetik. A maradékok megrendelésénél a czim, hosszuság és az ár kiteendők. — Szétküldés utánvét mellett csak 10 frton felül bérmentve. — Levelezés német, magyar, cseh, lengyel, olasz és francia nyelven.

Piaczi-árak.

Buza	100 kilo	8 frt. 30 krtól	9 frt. 20 kr-ig
Rozs	"	7 " 70 "	8 " 60 "
Árpa	"	6 " 90 "	7 " 50 "
Kukoricza	"	7 " 50 "	7 " 70 "
Zab	"	6 " 80 "	7 " 20 "

		frt.	kr.		frt.	kr.
Buzaliszt I.	100 kilo	15	40	100 kilo burgonya	1	85
" II.	"	15	10	Marhahus . 1 kilo	—	52
Rozsliszt I.	"	13	60	Marha ssir	1	10
" II.	"	12	—	Disznóhus	—	52
Buzakorpa	"	5	—	" ssir	—	58
Rozs	"	5	—	Borjuhus	—	60
Köleskása	"	14	—	Birkahus	—	36
Dara	"	17	—	1 méteröl bükkfa	13	50
Árpa dara	"	8	—	" " dorong	10	—
Széna	"	2	52	" tölgyfa	9	40
Szalma	"	1	90	" " dorong	7	60

Nyilt-tér.

Egész nyomott selyem Foulards 1 frt 20 krtól 4 frt 65 krig méterenként (mintegy 450 különféle dessinben). Szétküldi darab és végszámra portoés vámmentesen Henneberg G. gyári raktára Zürich. Minták postafordultával. Levelekre Svájczba 10 kros bélyeg ragasztandó.

2912/890.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kőszegi kir. járásbiróság mint telekvi hatóság közhirré teszi, hogy **a kőszegi takarékpénztár** végrehajtatónak, **Stirling János** és dr. **Gerhauser József** ügyvéd mint elhalt Szerencsi Mária ismeretlen örökösei ügygondnoka végrehajtást szenvedő elleni 400 frt. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a kőszegi királyi járásbiróság területén lévő V.-Hodász határában fekvő a Város-Hodászi 22 számu tjkvben A I. 5. 10 és 11 sorsz. ingatlan és 117 összeirási számu házra 650 frt, és a városhodászi 692. sz. tjkvben Schodits János és neje Hackinger Terezia nevére időközben átjegyzet 264. hr. szántó földre az árverést 54 frt, ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanokra, az

1891. évi junius hó 9-ik napján délelőtt 10 órakor V.-Hodász község házánál

megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 : LX. törvényczikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881-ik évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyiminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 : LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Kőszegen, 1890-ik évi deczember hó 26-dik napján.

A kőszegi királyi járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Dr. Saáry,
kir. aljárásbiró.

Magas jutalékot, használhatóság esetében fix fizetést is adunk ügynököknek, kik törvényesen megengedett sorsjegyeket részletfizetésre elárusitanak. Ajánlatok a

„MERCUR"

kiadóhivatalának bank- és váltó üzlete Politzer S. Budapest, V. Dorottya-utcza 12. sz.

Unger József Kőszegen.

Keil Alajos-féle

padlózat-fénymáz

(Glasur) **Bécsből**

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára. 1 nagy palaczk ára frt. 1.35 kr. — 1 kis palaczk ára 68 kr.

Viaszk-kenőcs,

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára. 1 köcsög ára 60 kr., mindenkor kapható:

Unger Józsefnél, Kőszegen.

ASSICURAZIONI GENERALI 1890. ÉVI MÉRLEGE.

Nyereség- és veszteség-számla az A mérleghez (1890.)

BEVÉTEL

A tétel neve		Üzlet frt	kr	Vagyon frt	kr	Összes frt	kr
1. Díjtartalék a mult évről:							
a) tűzbiztosítás	18072135						
b) szállítmánybiztosítás	1247169[illegible]						
c) jégbiztosítás	7861274	21164541	21	—		21164541	21
2. Tartalék oly károkra, melyek 1889. decz. 31-én még függőben voltak:							
a) tűzbiztosítás	330538[illegible]						
b) szállítmánybiztosítás	285553[illegible]						
c) jégbiztosítás	19[illegible]91	661041		—		661040	
3. Díjak a törlesek levonásával:							
a) tűzbiztosítás	7036845 87						
b) szállítmánybiztosítás	1696[illegible] 11						
c) jégbiztosítás	207421[illegible]	8940719	90	—		8940718	[illegible]
4. Kötvényilletékek:							
a) tűzbiztosítás	276134 77						
b) szállítmánybiztosítás	[illegible]707						
c) jégbiztosítás	[illegible]	304898	80	—		304898	80
5. Tőke elhelyezések jövedelme:							
a) Értékekre adott előlegek kamatai	190650						
b) Állam- és más értékpapirok kamatai és osztalékai	2281162[illegible]						
c) Kamatok váltóleszámitolásból, folyó számlától és agio	316[illegible]71	—		2699997	70	2699997	70
6. Nyereség különféle értékesitések folytán	—	—		128181	19	128181	19
A tűzbiztositási ágba befoglalvák a tükörüveg biztositásban elért eredmények. Összesen		[illegible]		[illegible]		[illegible]	

KIADÁS

A tétel neve		Üzlet frt	kr	Vagyon frt	kr	Összes frt	kr
1. Viszonbiztositási díjak:							
a) tűzbiztositás	28264436						
b) szállitmánybiztositás	7613730						
c) jégbiztositás	2123728[illegible]	3800589	51	—		3800589	51
2. Károk: a) tűzbiztositás: kifizetett kárösszegek frt 2,727 445.11; tartalék még ki nem fiz. károkra " 381,163.28	1108608						
b) szállitmánybiztositás: kifizetett kárösszegek frt 624,417.36; tartalék még ki nem fiz. károkra " 346,316.68	971340						
c) jégbiztositás: kifizetett kárösszegek frt 55,781.02; tartalék még ki nem fiz. károkra " 1,986.43	57767 45	4137[illegible]		—		4137[illegible]	
3. Díjtartalék 1890. deczember 31-én még folyó biztosítások: a) tűzbiztositás, b) szállitmánybiztositás, c) jégbiztositás — teljesen tehermentes	20787[illegible] 11; 172071 10; 28[illegible]	2278701	46	—		2278701	46
4. Jutalékok: a) tűzbiztositás	8117[illegible]						
b) szállitmánybiztositás	775[illegible]						
c) jégbiztositás	[illegible]	893258	[illegible]	—		893258	[illegible]
5. Általános kezelési költségek: a) tűzbiztositás	[illegible]						
b) szállitmánybiztositás	[illegible]						
c) jégbiztositás	[illegible]	1083476	66	—		1083476	[illegible]
6. Adók és illetékek: a) tűzbiztositás	216429 4[illegible]						
b) szállitmánybiztositás	7511 57						
c) jégbiztositás	3708 21	227648	11	—		227648	1[illegible]
7. Az ellátási pénztár kamatai	—	—		182789	[illegible]	182789	[illegible]
8. Kétes követelések leírása és a jégbiztositó társaság részvényei fejében átalán az árfolyam ingadozási tartalékba	—	—		251634	7	251634	7
Nyereség		59418	[illegible]	230376	[illegible]	2897933	[illegible]
Összesen		[illegible]		[illegible]		[illegible]	

Nyereség- és veszteség-számla a B mérleghez. — Életbiztositási osztály. (1890)

BEVÉTEL

A tétel neve		Üzlet frt	kr	Vagyon frt	kr	Összes frt	kr
1. Díjtartalék a mult évről	[illegible]1116801						
le viszonbiztositások	70 332 [illegible]	25933829	66	—		25933829	66
2. Tartalék 1889. decz. 31-én függőben levő károkra		619135	49	—		619135	49
Díjbevétel: a) halálesetre szóló biztositásokra	[illegible]						
b) elélésre szóló biztositásokra	[illegible]						
c) járadékra szóló biztositásokra	[illegible]	4939125	26	—		4939125	26
4. Kötvénydíjak		63440	22	—		63440	22
5. Díjtartalék átadott viszontbiztositásokra		808517	59	—		808517	59
6. Elhelyezett tőkék jövedelme: a) Jelzálog követelések kamatai	[illegible]						
b) Értékekre adott előlegek kamatai	14451[illegible]						
c) Állam- és más értékpapirok kamatai	[illegible]						
d) Folyó számlák kamatai	180105[illegible]						
e) Az ingatlanok tiszta jövedelme	[illegible]						
f) Életbiztositási kötvényekre adott előlegek kamatai	149779 61						
Összesen	134723[illegible]						
miből a levonva a tartalék rendes jutalékai	110[illegible]	1104966	29	—		1104966	29
marad	247325 3[illegible]	—		112325	36	112325	36
Nyereség különféle értékesitések folytán		—		10610	95	10610	75
Összesen		[illegible]		[illegible]		[illegible]	

KIADÁS

A tétel neve	Készpénzben	Tartalékb.	Üzlet frt	kr	Vagyon frt	kr	Összes frt	kr
1. Viszonbiztositási díjak			192591	29	—		192591	29
2. Fizetések esedékes biztositásokért: a) halálesetre szóló biztositásokért	1580643 79	882262 21						
b) elélés esetére szóló biztositásokért	493915 30	185096 5[illegible]						
c) járadékokért	140131 51	8553 36						
	2214689 [illegible]	1067792 07						
Levonva viszonbiztositás fejében	70316 00	13500						
	2144[illegible] 51	[illegible] 07						
		2144582[illegible]	2578[illegible]		—		2578[illegible]	
3. Kötvény-visszavásárlások			364969	[illegible]	—		364969	[illegible]
4. Díj és költség-tartalék az 1891. évi számlára: a) Halálesetre szóló biztositás	[illegible]171381	661531 52						
b) Elélésre	5179838 67	1790[illegible]						
c) Járadékbiztositás	128135 2[illegible]	—						
	[illegible]	698738 2[illegible]						
Összesen		[illegible]						
Levonva a kiegészítés részletekért		1236352 14						
Netto-tartalék			28927291	[illegible]	—		28927291	[illegible]
5. Orvosi tiszteletdíjak			43[illegible]		—		435246	[illegible]
6. Jutalékok (az év folyam. kifizetve)			298[illegible]		—		298155	[illegible]
7. Költségek (az év folyam. kifizetve)			67[illegible]		14472	91	491499	[illegible]
8. Adó és bélyeg			43303	[illegible]	—		43303	[illegible]
9. Kamatok a nyereménynyel biztositottak javára			—		11559	[illegible]	11559	[illegible]
10. Leirás kétes követelésekre			—		388	21	388	21
Nyereség			237106	10	21888[illegible]	71	55613[illegible]	
Összesen			8128[illegible]		259734		[illegible]	

Az Assicurazioni Generali vagyonállása 1890. deczember 31-én

VAGYON

Folyó szám	A tétel neve	A frt	kr	B frt	kr	Összesen frt	kr
1	A részvényesek adóslevelei a tőke be nem fizetett részéről	1837500	—	1837500	—	3675000	—
2	Ingatlan birtok: a) városi telkek	—		6656448	18	7329640	33
	b) földbirtokok (gazdasági leltárral)	—		2673[illegible]	15		
	c) 1890. december 31. még el nem adott gazdasági termények a társaság földbirtokairól	—		102286	72	102286	72
3	a) Kölcsönök a társaság életbiztositási kötvényeire	—		2778467	08	2807[illegible]	
	b) Aktiv életjáradékok az ujraiáros által biztositott, a felek halálakor felveendő tőkés vételára	—		38316	—		
4	Kamatozó jelzálogilag biztositott tőke-kölcsönök ingatlanokra a jelzálog osztályba tartozók: a) folyó frt 1,363.2[illegible]11; b) hátralékos " 6.20[illegible]70 követ-levél	—		1369544	10	1369544	10
5	Kölcsönök letétmény mellett állam- és más értékpapirokra	[illegible]		[illegible]		139648	76
6	Állam és más értékpapirok	[illegible]		[illegible]		[illegible]	
7	Váltók a tárczában	[illegible]		—		[illegible]	
8	Kölcsönök a jelzálogosztálynak (alapsz. I. cz. c) pont)	—		2672[illegible]		2672[illegible]	
9	Pénz a folyó számlán különböző bankoknál és hitelintézeteknél	[illegible]7165		8067[illegible]		1916[illegible]	71
10	Készpénz-készlet a triesti és velenczei igazgatóságok pénztáraiban	[illegible]5163		65321	[illegible]	[illegible]	
11	Készpénz-készlet a fiókok pénztáraiban	[illegible]		72675	76	171355	85
12	Maradvány a viszonbiztositók számláiból	[illegible]		[illegible]		[illegible]	
13	Maradvány az intézet fiókjainak számláiból	[illegible]874	11	[illegible]		[illegible]	
14	Maradvány az A mérleg folyó számlájából	—		[illegible]		[illegible]	
15	a) Adósok különböző czímek alatt	[illegible]	58	317811	6[illegible]	[illegible]	
	b) Adósok jelzálog kölcsönökre hátralékos kamatokkal	—		8263	79	8263	79
	c) Letétek kezesség és biztositékok gyanánt	[illegible]		517[illegible]		1130[illegible]	26
	d) Letét Goldschmiedt alapitvány	[illegible]		—		[illegible]	
16	Díjtartalék átadott életviszontbiztositásokra	—		808517	68	808517	68
17	Bútorzat és vasszekrények a társaság összes hivatalaiban, czégtáblák, papir és nyomtatvány az összes raktárakban	—		—		—	
18	Előlegezett jutalékok és szervezési költségek	—		—		—	
		[illegible]		[illegible]		[illegible]	

Az 1890. deczember 31-én a jövő évekre érvényben maradó díjkötelezvények értéke ... frt 86,167.9[illegible]

TEHER

Folyó szám	A tétel neve	A frt	kr	B frt	kr	Összesen frt	kr
1	Alaptőke	2625000	—	2625000	—	5250000	—
2	Tőkésitett nyereménytartalék	1112500	—	1312500	—	2625000	—
3	Tartalék az értékpapirok árfolyam ingadozásának fedezésére	[illegible]		502277	3[illegible]	[illegible]	27
4	Ingatlan tartalék	—		[illegible]		[illegible]	95
5	Tartalékalap kétes követelések felvevésére	[illegible]		[illegible]	—	[illegible]	
6	a) Díjtartalék még érvényben levő biztositásokra az A mérlegen	2278701	46	—		2278701	46
	b) " " " a B mérlegen	—		28927291	[illegible]	28927291	36
7	Tartalék bejelentett, de deczember 31-én még ki nem fizetett károkra az A mérlegen	729466	[illegible]	—		729466	[illegible]
	a B mérlegen	—		434292	07	434292	07
8	Osztalékalap az életbiztositásban nyereménynyel biztositottak javára: halálesetre biztositás frt 360,518.57; vegyes biztositás frt 119,892.11	—		480408	75	480408	75
9	A hivatalnokok ellátási pénztárának vagyona	601363	[illegible]	—		601363	[illegible]
10	Jelzálogkihitelezők	[illegible]		—		[illegible]	
11	Egyenleg a viszontbiztositók számláján	[illegible]	35	69706	3[illegible]	[illegible]	
12	Egyenleg az intézet fiókjainak számláján	[illegible]		[illegible]		2271[illegible]	
13	a) Hitelezők különböző czímeken	[illegible]		[illegible]		[illegible]	
	b) Letétek kezesség és biztositék gyanánt	[illegible]		517983	[illegible]	[illegible]	
14	A B mérleg folyó számlájának egyenlege	[illegible]		—		[illegible]	
15	[illegible] alapitvány	3621	36	—		3621	36
16	Girard alapitvány	4977	5[illegible]	—		4977	5[illegible]
17	Goldschmiedt alapitvány	3000	—	—		3000	—
18	Felosztható nyereség	291163	[illegible]	[illegible]		[illegible]	
		[illegible]		[illegible]		[illegible]	

A jövő években lejárandó tűzbiztositási díjak ... frt 26,187.[illegible]

A cs. kir. szab. Assicurazioni Generali központi igazgatósága Triesztben:

Dr. Bassani Richard, Besso M., br. Bruck Ottó, dr. Calabi R., br. Morpurgo József, Segré V. — A vezértitkár: Besso József.

Magyarországi vezérügynökség BUDAPESTEN Dorottya-utcza 10. sz. a saját házában.

Bővebb zárszámadási jelentések az alanti ügynökségnál kaphatók. Ugyanott felvilágositások a legnagyobb készséggel adatnak és élet-, tűz-, szállitmányi- és üvegbiztositások az Assicurazioni Generali, jégbiztositások a Magyar jég- és viszontbiztositó-részvénytársaság és baleset ellen való biztositások az Első osztr. általános baleset ellen biztositó-társaság számára a legolcsóbb dijak és a legelőnyösebb feltételek mellett elfogadtatnak.

A kőszegi ügynökség

Handlói Vilmos.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.